

prima instanță: Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău (jud. M. Murguleț)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. Iu. Cimpoi, N. Craiu, N. Simciuc)

DECIZIE

15 decembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Ala Cobăneanu
Galina Stratulat
Dumitru Mardari
Victor Burduh
Mariana Pitic

examinând recursurile declarate de către Ivan Cristiuc, reprezentat de către avocatul Alina Balan și Ministerul Justiției,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Ivan Cristiuc împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii executorul judecătoresc Natalia Buzurniuc, Întreprinderea municipală „Direcția Specializată Antrepriză, Reparații și Construcții 2” și Consiliul municipal Bălți cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei din 26 noiembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de către Ivan Cristiuc, a fost admis apelul declarat de către Ministerul Justiției, a fost casată hotărârea din 14 iulie 2015 a Judecătoria Buiucani, municipiul Chișinău în partea reparării prejudiciului material și a fost emisă în această parte o nouă hotărâre de respingere a pretenției cu privire la repararea prejudiciului material, iar în rest hotărârea a fost menținută,

constată:

La 08 aprilie 2015 Ivan Cristiuc a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului material și moral și încasarea dobânzii de întârziere.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, prin hotărârea din 16 noiembrie 2012 a Judecătoria Bălți a fost admisă acțiunea depusă de către el și au fost încasate de la Întreprinderea municipală „Direcția Specializată Antrepriză, Reparații și Construcții nr. 2” în beneficiul său restanța la salariu în sumă de 18362 de lei, cheltuielile de judecată în sumă de 3548 de lei și taxa de stat în mărime de 631 de lei.

A menționat că, la 18 decembrie 2012 executorul judecătoresc Natalia Buzurniuc a intentat procedura de executare a titlului executoriu nr. 0-3372/12 emis de către Judecătoria Bălți.

A susținut că, ulterior, prin încheierea executorului judecătoresc Natalia Buzurniuc din 07 martie 2013 a fost restituit titlul executoriu din motiv că, debitorul nu dispune de surse financiare și nu sunt înregistrate bunuri pe care s-ar putea pune sechestru pentru achitarea datoriei.

A afirmat că, la 10 martie 2014 a depus, prin intermediul reprezentantului său, repetat titlul executoriu spre executare, care până la moment nu a fost executat și se află în procedura de executare.

A considerat că, a fost încălcat dreptul său la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, angajatorul fiind obligat să execute imediat hotărârea instanței de judecată pentru restabilirea drepturilor salariatului ce decurg din raporturile de muncă și alte raporturi legate nemijlocit de acestea.

A invocat că, statul urma să asigure executarea imediată a hotărârii, inclusiv din propriile fonduri, iar o autoritate de stat nu poate să invoce lipsa fondurilor drept scuză pentru neexecutare.

A solicitat constatarea încălcării dreptului său la executarea în termen rezonabil a hotărârii din 16 noiembrie 2012 a Judecătoriei Bălți și încasarea din bugetul de stat în beneficiul său a sumei de 29934 de lei, cu titlu de prejudiciu material, care este constituit din valoarea obiectului neexecutării de 22541 de lei și dobânda de întârziere în sumă de 7393 de lei, a sumei de 30000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral și a cheltuielilor de judecată în sumă de 6000 de lei.

Prin încheierea protocolară din 19 mai 2015 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, executorul judecătoresc Natalia Buzurniuc a fost atras în proces în calitate de intervenient accesoriu.

Prin încheierea protocolară din 19 iunie 2015 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, au fost atrași în proces ÎM „Direcția Specializată Antrepriză, Reparații și Construcții 2” și Consiliul municipal Bălți în calitate de intervenienți accesorii.

Prin hotărârea din 14 iulie 2015 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, a fost admisă parțial acțiunea depusă de către Ivan Cristiuc, a fost constatată încălcarea dreptului lui Ivan Cristiuc la executarea în termen rezonabil a hotărârii din 16 noiembrie 2012 a Judecătoriei Bălți și au fost încasate de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Ivan Cristiuc suma de 7393,12 lei, cu titlu de prejudiciu material, suma de 2000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral și cheltuielile de judecată în sumă de 2000 de lei, iar în rest acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 17 iulie 2015 Ministerul Justiției a declarat apel nemotivat, iar la 05 noiembrie 2015 a declarat apel motivat împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri cu privire la respingerea integrală a acțiunii sau modificarea hotărârii primei instanțe în sensul diminuării sumelor acordate.

La 11 august 2015 Ivan Cristiuc a declarat apel nemotivat, iar la 02 noiembrie 2015 a declarat apel motivat împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri cu privire la admiterea integrală a acțiunii, cu încasarea de la intimat a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 3000 de lei, suportate în instanța de apel.

Prin decizia din 26 noiembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de către Ivan Cristiuc, a fost admis apelul declarat de către Ministerul Justiției, a fost casată hotărârea primei instanțe în partea încasării prejudiciului material și a cheltuielilor de judecată și a fost emisă în această parte o nouă hotărâre, prin care a fost respinsă pretenția înaintată de către Ivan Cristiuc cu privire la repararea prejudiciului material în sumă de 7393 de lei și au fost încasate de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Ivan Cristiuc cheltuielile de asistență juridică în sumă de 500 de lei. În rest a fost menținută hotărârea primei instanțe.

La 25 ianuarie 2016 Ivan Cristiuc, reprezentat de către avocatul Alina Balan, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea parțială a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri cu privire la admiterea integrală a acțiunii, cu încasarea cheltuielilor de asistență juridică suportate în primă instanță, instanța de apel și instanța de recurs în sumă de 11000 de lei.

În motivarea recursului a indicat că, instanța de apel a constatat că, prima instanță a apreciat obiectiv circumstanțele cauzei și corect a încasat suma de 2000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii din 16 noiembrie 2012 a Judecătorei Bălți.

A menționat că, termenul pentru executarea hotărârii a început să curgă de la 16 noiembrie 2012 și continuă pînă în prezent, hotărârea fiind neexecutată o perioadă de peste 3 ani.

A susținut că, în rezultatul încălcării dreptului său la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, a fost lipsit ilegal de bunul său patrimonial – suma de bani, stabilită prin hotărâre judecătorească irevocabilă.

A afirmat că, suma de 2000 de lei încasată de către instanța de apel cu titlu de prejudiciu moral este neproportională în raport cu prejudiciul cauzat, iar suma de 30000 de lei ar constitui o satisfacție echitabilă pentru repararea prejudiciului.

A relevat că, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a precizat că, o hotărâre în care se constată o încălcare impune statului pârât obligația legală de a pune capăt acestei încălcări și de a acorda o reparație pentru consecințele acesteia, astfel încât să se restabilească pe cît posibil situația existentă înainte de încălcare.

A declarat că, în acest fel, este îndreptățit să solicite compensarea prejudiciului material cauzat prin neexecutarea hotărârii judecătorești, care este constituit din valoarea obiectului neexecutării în mărime de 22541 de lei.

A invocat că, conform jurisprudenței instanțelor naționale, din sensul art. 4 alin. (1) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 rezultă că, la aprecierea prejudiciului material se va lua în calcul perioada reală de neexecutare și calculul sumelor cu titlu de prejudiciu material real se va distinge în două capete: prejudiciul material real care constituie valoarea obiectului neexecutării și penalități (dobânda de întârziere) calculate prin prisma prevederilor art. 619 din Codul civil.

A subliniat că, în acest sens, afirmația instanței de apel că, dobânda solicitată de către el nu constituie în sine prejudiciu material cauzat prin încălcarea termenului rezonabil de executare a hotărârii judecătorești, de asemenea, constituie o violare a art. 6 din Convenție.

A mai invocat că, a fost nevoit să suporte cheltuieli de asistență juridică în sumă de 11000 de lei, care sunt probate și urmează a fi încasate din contul Ministerului Justiției.

La 29 februarie 2016 Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe în partea admiterii acțiunii și emiterea în această parte a unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii sau modificarea hotărârilor judecătorești în sensul diminuării mărimii prejudiciului acordat.

În motivarea recursului a indicat că, decizia instanței de apel este neîntemeiată, deoarece instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, eronat a interpretat prevederile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011.

A menționat că, din materialele dosarului rezultă că, statul a întreprins măsurile care puteau fi întreprinse în mod rațional pentru a executa hotărârea judecătorească.

A susținut că, pentru a sancționa pasivitatea autorităților de a executa hotărârea judecătorească din 16 noiembrie 2012, Ivan Cristiuc, conform Codului de executare, a avut dreptul să conteste cu recurs încheierile executorului judecătoresc și să inițieze o acțiune disciplinară împotriva acestuia.

A afirmat că, reieșind din acțiunea înaintată, Ivan Cristiuc nici nu manifestă dezacordul cu privire la acțiunile/inacțiunile executorului judecătoresc Natalia Buzurniuc în procedura de executare.

A notat că, documentul executoriu nu s-a aflat în procedura de executare începând cu 07 martie 2013 pînă la 11 martie 2014, fiind restituit creditorului Ivan Cristiuc și este inadmisibilă pretenția de încasare a prejudiciului pentru această perioadă.

A declarat că, Ivan Cristiuc nu a demonstrat legătura causală dintre violarea dreptului la neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și prejudiciul la care pretinde.

A invocat că, prejudiciul moral urmează a fi privit ca o compensare și nicidecum ca obținerea unor foloase necuvenite.

A mai invocat că, prima instanță nu și-a justificat soluția în baza Recomandării privind quantumul onorariilor avocaților și compensarea de către instanțele de judecată a cheltuielilor de asistență juridică, aprobată de către Consiliul Uniunii Avocaților din RM prin decizia nr. 2 din 30 martie 2012. Or, intimatul nu a prezentat decît bonul de plată a serviciilor de asistență juridică.

Prin decizia din 20 aprilie 2016 a Curții Supreme de Justiție, a fost respins recursul declarat de către Ministerul Justiției, a fost admis recursul declarat de către Ivan Cristiuc, reprezentat de către avocatul Alina Balan, a fost casată integral decizia instanței de apel și a fost modificată hotărârea primei instanțe în partea încasării prejudiciului moral și a fost încasată de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Ivan Cristiuc suma de 12000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral. În rest hotărârea primei instanțe a fost menținută.

Prin încheierea din 23 iunie 2021 a Curții Supreme de Justiție, a fost admisă cererea de revizuire depusă de către Agentul guvernamental al Republicii Moldova, Oleg Rotari, a fost constatată încălcarea dreptului lui Ivan Cristiuc garantat de art. 6

§ 1, art. 13 și art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenție, a fost acordat lui Ivan Cristiuc satisfacția echitabilă pentru încălcările constatate, prin aplicarea directă a articolului 41 din Convenție în cuantum de 1550 de Euro, în calitate de despăgubire pentru prejudiciul moral, inclusiv costuri și cheltuieli, a fost încasată de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Ivan Cristiuc suma de 1550 de euro, convertiți în lei moldovenești la cursul oficial al Băncii Naționale a Moldovei, la data transferului, a fost casată decizia instanței de recurs și a fost reținută prezenta cauză în procedura Curții Supreme de Justiție pentru examinarea recursurilor.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de către Ministerul Justiției și urmează a fi respins, iar recursul declarat de către Ivan Cristiuc, reprezentat de către avocatul Alina Balan, întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe în partea pretențiilor cu privire la repararea prejudiciului material și moral și încasării cheltuielilor de asistență juridică și pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri cu privire la admiterea acestor pretenții, iar în rest menținerea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Pe parcursul judecării cauzei s-a constatat că, prin hotărârea din 16 noiembrie 2012 a Judecătorei Bălți, au fost încasate de la Întreprinderea municipală „Direcția Specializată Antrepriză, Reparații și Construcții nr. 2” în beneficiul lui Ivan Cristiuc restanța la salariu în sumă de 18362 de lei și cheltuielile de judecată în sumă de 3548 de lei și în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 631 de lei, fiind eliberat titlu executoriu (f. d. 8-10, vol. I).

La 18 decembrie 2012 executorul judecătoresc Natalia Buzurniuc a intentat procedura de executare în temeiul titlului executoriu nr. 2-3372 emis de Judecătoria Bălți la 16 noiembrie 2012.

Prin procesul-verbal din 18 februarie 2013 executorul judecătoresc Natalia Buzurniuc a constatat imposibilitatea executării hotărârii din 16 noiembrie 2012 a Judecătorei Bălți (f. d. 13, vol. I).

Ulterior, executorul judecătoresc Natalia Buzurniuc, prin încheierea din 07 martie 2013, a restituit titlul executoriu pe motiv că, debitorul nu dispune de surse financiare și nu sunt înregistrate careva bunuri, pe care s-ar putea pune sechestrul pentru achitarea datoriei și a explicat creditorului urmăritor că, restituirea documentului executoriu nu împiedică prezentarea lui repetată spre executare în limita termenelor stabilite de lege în cazul stabilirii locului de trai al debitorului (f.d.10-12, vol. I).

De asemenea, s-a constatat că, reprezentantul lui Ivan Cristiuc, avocatul Alina Balan, prin cererea din 10 martie 2014, a prezentat executorului judecătoresc

Nataliei Buzurniuc titlul executoriu, solicitând intentarea procedurii de executare în baza titlului executoriu nr. 2-3372/12 din 16 noiembrie 2012 (f. d. 14, 15, vol. I).

Prin încheierea din 11 martie 2014 executorului judecătoresc Natalia Buzurniuc a intentat procedura de executare în baza documentului executoriu nr. 2-3372 emis de Judecătoria Bălți la 16 noiembrie 2012 privind încasarea datoriei de la Întreprinderea municipală „Direcția Specializată Antrepriză, Reparații și Construcții nr. 2” mun. Bălți în beneficiul creditorului Ivan Cristiuc în mărime de 21910 de lei, a acordat debitorului termen de 15 zile pentru executarea benevolă a cerințelor documentului executoriu și a stabilit părților în procedura de executare, în termen de 3 zile de la momentul primirii încheierii, să se prezinte în fața executorului judecătoresc pentru a le comunica drepturile și obligațiile, inclusiv posibilitatea concilierii sau determinării modalităților de executare a hotărârii judecătorești, în caz contrar, actele de executare întreprinse vor fi taxate conform legislației în vigoare și va fi calculat procentul pentru fiecare zi de întârziere privitor la încasarea datoriei indicată în documentul executoriu (f. d. 44, vol. I).

Dat fiind faptul că, până la 08 aprilie 2015 hotărârea judecătorească enunțată nu a fost executată și titlul executoriu se află în procedura de executare, Ivan Cristiuc a înaintat prezenta cerere de chemare în judecată, prin care a solicitat constatarea încălcării dreptului său la executarea în termen rezonabil a hotărârii din 16 noiembrie 2012 a Judecătoria Bălți și încasarea din bugetul de stat în beneficiul său a sumei de 29934 de lei, cu titlu de prejudiciu material, care este constituit din valoarea obiectului neexecutării în mărime de 22541 de lei și dobânda de întârziere în sumă de 7393 de lei, a sumei de 30000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral și a cheltuielilor de judecată în sumă de 6000 de lei.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii, constatând încălcarea dreptului lui Ivan Cristiuc la executarea în termen rezonabil a hotărârii din 16 noiembrie 2012 a Judecătoria Bălți și încasând de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Ivan Cristiuc suma de 7393,12 lei, cu titlu de prejudiciu material, suma de 2000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral și cheltuielile de judecată în sumă de 2000 de lei, în rest respingând acțiunea ca neîntemeiată.

Ulterior, instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelurilor declarate de către Ministerul Justiției și Ivan Cristiuc, a ajuns la concluzia netemeiniciei apelului declarat de către Ivan Cristiuc și temeiniciei apelului declarat de către Ministerul Justiției, casând hotărârea primei instanțe în partea încasării prejudiciului material și a cheltuielilor de judecată și pronunțând în această parte o nouă hotărâre, prin care a respins pretenția înaintată de către Ivan Cristiuc cu privire la repararea prejudiciului material în sumă de 7393 de lei și a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Ivan Cristiuc cheltuielile de asistență juridică în sumă de 500 de lei, în rest hotărârea primei instanțe fiind menținută.

Conform art. 2 alin. (1) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr.87 din 21 aprilie 2011, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea

În termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta Lege și de legislația procesuală civilă.

Ca urmare, din contextul normei citate rezultă că, orice persoană poate pretinde la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, dacă se constată o atare încălcare.

Conform art. 6 §1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, orice persoană are dreptul de a-i fi examinată cauza în mod echitabil, public și într-un termen rezonabil, de către un tribunal independent și imparțial, stabilit prin lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa.

În conformitate cu art. 255 Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească se execută, în modul stabilit de lege, după ce rămâne definitivă, cu excepția cazurilor de executare imediată după pronunțare.

În conformitate cu art. 256 alin. (1) lit. b) Codul de procedură civilă, urmează a fi executată imediat hotărârea judecătorească prin care pârâtul este obligat la plata salariului și a altor drepturi ce decurg din raporturi de muncă, precum și a indemnizațiilor prevăzute de statutul șomerilor, în mărimea unui salariu mediu.

Totodată, conform art. 356 alin. (1) și (2) din Codul muncii, angajatorul este obligat să execute imediat, conform Codului de procedură civilă, hotărârea (decizia) instanței de judecată despre restabilirea drepturilor salariatului ce decurg din raporturile de muncă și din alte raporturi legate nemijlocit de acestea. Neexecutarea actelor judecătorești indicate la alin.(1) atrage efectele prevăzute de Codul de executare.

Conform art. 70 alin. (1) și (2) din Codul de executare, documentul executoriu va fi executat în termenul indicat în el sau, în cazul, în care nu este indicat, într-un termen rezonabil. Criteriile de determinare a termenului rezonabil sunt: complexitatea procedurii de executare, comportamentul părților în procedura de executare, interesul creditorului și conduita executorului judecătoresc. Executorul judecătoresc urmează să întreprindă imediat toate acțiunile necesare în vederea executării hotărârii judecătorești. Dacă legea nu prevede altfel, termenul dintre acțiunile complexe ce urmează a fi întreprinse de executorul judecătoresc nu va depăși 15 zile. Curgerea acestui termen se suspendă pe durata suspendării sau amânării executării, strămutării procedurii de executare, imposibilității executorului judecătoresc de a acționa din motive ce nu depind de voința sa, precum și în cazul în care nu au fost avansate cheltuielile necesare pentru efectuarea actului următor.

Din materialele dosarului rezultă că, executorul judecătoresc Natalia Buzurniuc, prin demersul din 11 iulie 2011, a solicitat Primăriei mun. Bălți comunicarea locului aflării bunurilor care sunt înregistrate la bilanțul Întreprinderii municipale „Direcția Specializată Antrepriză, Reparații și Construcții nr. 2” mun.Bălți, în scopul executării altui titlu executoriu (f. d. 45, vol. I).

Prin răspunsul nr. P-03-19/2013 din 26 iulie 2011 Primăria mun. Bălți a comunicat executorului judecătoresc Natalia Buzurniuc că, „Întreprinderea municipală „Direcția Specializată Antrepriză, Reparații și Construcții nr. 2” mun. Bălți este agent economic cu personalitate juridică, constituit în exclusivitate pe baza proprietății municipale, care, prin utilizarea ei judicioasă, produce anumite tipuri de mărfuri, execută lucrări și prestează servicii necesare pentru satisfacerea cerințelor fondatorului, respectiv, bunurile municipale reflectate în evidența contabilă a întreprinderii, aparțin acesteia numai în limitele dreptului de gestiune economică (f. d. 46, vol. I).

Conform pct. 1 din Regulamentul-model al întreprinderii municipale, aprobat prin Hotărârea Guvernului RM nr. 387 din 06 iunie 1994, întreprinderea municipală este agentul economic cu personalitate juridică, constituit de către una sau mai multe unități administrativ-teritoriale, dotat în exclusivitate cu bunuri proprietate a unității/unităților administrativ-teritoriale fondatoare, care, prin utilizarea lor judicioasă, produce anumite tipuri de mărfuri, execută lucrări sau prestează servicii, necesare pentru satisfacerea cerințelor fondatorului/fondatorilor (ale unității/unităților administrativ-teritoriale fondatoare).

Conform pct. 16 și 19 din Regulamentul enunțat, administrarea întreprinderii este efectuată, în conformitate cu statutul ei, de către conducătorul (managerul) acesteia (în continuare - conducătorul), pe care îl numește și eliberează din funcție fondatorul. În caz de necesitate și în cazul mai multor fondatori, în structura administrativă a întreprinderii va fi inclus consiliul director. Conducătorul poartă răspundere materială pentru obligațiunile întreprinderii pe care o conduce, precum și pentru neexecutarea sau executarea neconformă a obligațiunilor sale, stipulate în contract.

Actele cauzei denotă faptul că, termenul de executare a hotărârii din 16 noiembrie 2012 a Judecătoriei Bălți a început la 18 decembrie 2012, însă pînă în prezent hotărârea nu a fost executată.

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, instanțele judecătorești corect au constatat încălcarea dreptului lui Ivan Cristiuc la executarea în termen rezonabil a hotărârii din 16 noiembrie 2012 a Judecătoriei Bălți.

Conform art. 2 alin. (2), (3) și (4) din Legea cu privire la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului. Prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare. Prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o autoritate căreia statul i-a delegat atribuții de autoritate publică prin încălcarea dreptului la judecarea în

termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară de către stat. Reparația prejudiciului se face de la bugetul de stat.

La caz, se reține că, la aprecierea prejudiciilor materiale se va lua în calcul perioada reală de neexecutare (între dies a qua și dies ad quern) și calculul sumelor cu titlu de prejudiciu material se va distinge în două capete – prejudiciul material real (de obicei valoarea obiectului neexecutării) și penalități (dobânda de întârziere) calculate prin prisma prevederilor Codului civil (art. 619).

În conformitate cu art. 246 Codul de procedură civilă, când bunul se adjudecă în natură, instanța judecătorească indică în hotărâre contravaloarea lui și dobânda de întârziere determinată conform art. 619 din Codul civil, pe care urmează să o achite debitorul, chiar și în lipsa vinovăției, dacă nu execută hotărârea în termen de 90 de zile de la data când aceasta a devenit definitivă.

Conform art. 619 din Codul civil (în redacția până la 01 martie 2019), obligațiilor pecuniare li se aplică dobânzi pe perioada întârzierii. Dobânda de întârziere reprezintă 5% peste rata dobânzii prevăzută la art.585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Este admisă proba unui prejudiciu mai redus. În cazul actelor juridice la care nu participă consumatorul, dobânda este de 9% peste rata dobânzii prevăzută la art.585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Nu este admisă proba unui prejudiciu mai redus. În cazul în care creditorul poate cere în alt temei juridic dobânzi mai mari, ele vor trebui plătite. Nu se exclude invocarea dreptului privind repararea unui alt prejudiciu. Dobânzile de întârziere nu se aplică la dobânzi.

La caz, se mai reține că, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în hotărârea Mykhalenko și alții versus Ucraina (nr. 35091/02 și altele 9, §52, 30 noiembrie 2004), a stabilit că, autoritățile statale nu pot invoca lipsa de fonduri drept justificare pentru refuzul de a executa hotărârile judecătorești irevocabile. Este evident că, o întârziere în executarea unei hotărâri poate fi justificată în anumite circumstanțe. Cu toate acestea, întârzierea respectivă nu trebuie să afecteze esența dreptului protejat de art. 6 § 1 din Convenție și de art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenție.

În aceste circumstanțe, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că, Ivan Cristiu este îndreptățit să solicite compensarea prejudiciului material cauzat prin neexecutarea hotărârii judecătorești sub forma valorii obiectului neexecutării și sub forma dobânzii de întârziere.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ține să mai menționeze că, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, instituțiile care fac parte din administrația publică locală reprezintă structuri de stat, deoarece ele activează în baza normelor de drept public, în exercitarea funcțiilor publice.

Totodată, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a notat în numeroase rânduri faptul că, în conformitate cu dreptul internațional, termenul „organizație de stat” nu se limitează doar la organele care fac parte din administrația publică centrală. În cazurile în care puterea de stat este descentralizată, termenul se extinde asupra oricărei autorități naționale care exercită funcții publice.

În acest sens, în hotărârea *Ovcharov și Khomich versus Ucraina* (nr. 32910/06 și 50081/06, §29, 28 august 2009), Curtea a conchis că, acțiunile și/sau eșecurile autorităților locale sunt atribuite statului reclamant și, respectiv, acesta din urmă este responsabil pentru datoriile întreprinderilor în aceeași măsură în care este responsabil pentru datoriile de stat ale întreprinderilor aflate în proprietatea sa.

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a încasa de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Ivan Cristiuc suma de 29934 de lei, cu titlu de prejudiciu material, care este constituit din valoarea obiectului neexecutării în mărime de 22541 de lei și dobânda de întârziere în sumă de 7393 de lei.

Conform art. 5 alin. (1) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, în urma constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum și a costurilor și a cheltuielilor de judecată.

La caz, se reține că, la aprecierea cuantumului compensației pentru prejudiciu moral, instanța de judecată trebuie să țină cont de comportamentul părților, importanța procesului pentru reclamant, precum și de durata neexecutării hotărârii judecătorești, fiind apreciat ce a pierdut persoana pe plan fizic, psihic, social, profesional și familial, atât la moment, cât și pentru viitor. Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțe în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Despăgubirea acordată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în legătură cu daunele morale este menită să furnizeze o compensație financiară pentru un prejudiciu moral, cum ar fi suferințe fizice sau psihice. Dacă se stabilește existența unor astfel de daune și în cazul în care Curtea consideră că este necesară o compensație bănească, ea va face o evaluare pe o bază echitabilă, luând în considerare standardele care decurg din jurisprudența sa.

În materia duratei nerezonabile a procedurilor judiciare, sumele acordate cu titlu de prejudiciu moral variază între 1000 de euro și 2500 de euro, pentru 5 sau 10 ani. Cea mai mică sumă s-a acordat în „*Deservire*” SRL 600 de euro, pentru 6 ani și cea mai mare în cauza *Cravcenco* 3000 de euro pentru 10 ani de examinare a unui litigiu de muncă.

În consecința celor relatate și având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, suferințele morale cauzate, starea de stres și frustrare cauzate lui Ivan Cristiuc, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a încasa din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Ivan Cristiuc suma de 30000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral.

În conformitate cu art. 94 alin. (1) Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

În conformitate cu art. 96 alin. (1) și (1¹) Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile. Cheltuielile menționate la alin. (1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

Prin mandatul nr. 0495780 din 28 februarie 2014 avocatul Alina Balan a fost împuternicit de către Ivan Cristiuc să-i acorde asistență juridică în instanțele de judecată cu dreptul de a semna și depune cerere de chemare în judecată, de a ataca hotărârea judecătorească, etc. (f. d. 1, vol. I).

La 20 februarie 2014 avocatul Alina Balan a încheiat cu Ivan Cristiuc contractul de asistență juridică nr. IC/PC/16/14 (f. d. 17, vol. I).

Conform bonului de plată din 20 februarie 2014 Ivan Cristiuc a achitat avocatului Alina Balan onorariul fix pentru asistența juridică în mărime de 11000 de lei (f. d. 18, vol. I).

Analizând aportul avocatului Alina Balan la soluționarea speței, timpul și munca depusă de avocat, rezultatul obținut, justificarea și ponderea mijloacelor de apărare utilizate în cauză și complexitatea cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a încasa de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Ivan Cristiuc cheltuielile de asistență juridică în sumă de 11000 de lei.

Astfel, din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat de către Ministerul Justiției, de a admite recursul declarat de către Ivan Cristiuc, reprezentat de către avocatul Alina Balan, de a casa decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe în partea pretențiilor cu privire la repararea prejudiciului material și moral și încasarea cheltuielilor de asistență juridică și de a pronunța în această parte o nouă hotărâre, prin care pretențiile înaintate de către Ivan Cristiuc împotriva Ministerului Justiției cu privire la repararea prejudiciului material și moral de admis, cu încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Ivan Cristiuc a sumei de 29934 de lei, cu titlu de prejudiciu material, a sumei de 30000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral și a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 11000 de lei, iar în rest de a menține decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe.

La executarea prezentei decizii cu privire la încasarea prejudiciului moral în mărime de 30000 de lei, urmează să se țină cont de executarea sau neexecutarea deciziei din 20 aprilie 2016 a Curții Supreme de Justiție, prin care a fost încasată din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Ivan Cristiuc

suma de 12000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral, dar casată prin încheierea din 23 iunie 2021 a Curții Supreme de Justiție.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se respinge recursul declarat de către Ministerul Justiției.

Se admite recursul declarat de către Ivan Cristiuc, reprezentat de către avocatul Alina Balan.

Se casează decizia din 26 noiembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 14 iulie 2015 a Judecătoriei Buiucani, municipiul Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Ivan Cristiuc împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii executorul judecătoresc Natalia Buzurniuc, Întreprinderea municipală „Direcția Specializată Antrepriză, Reparații și Construcții 2” și Consiliul municipal Bălți cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului material și moral în partea pretențiilor cu privire la repararea prejudiciului material și moral și încasării cheltuielilor de asistență juridică și se pronunță în această parte o nouă hotărâre, prin care:

Se admit pretențiile înaintate de către Ivan Cristiuc împotriva Ministerului Justiției cu privire la repararea prejudiciului material și moral.

Se încasează de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Ivan Cristiuc suma de 29934 (douăzeci și nouă mii nouă sute treizeci și patru) de lei, cu titlu de prejudiciu material și suma de 30000 (treizeci mii) de lei, cu titlu de prejudiciu moral.

Se încasează de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Ivan Cristiuc cheltuielile de asistență juridică în sumă de 11000 (unsprezece mii) de lei.

În rest decizia din 26 noiembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 14 iulie 2015 a Judecătoriei Buiucani, municipiul Chișinău se mențin.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Ala Cobăneanu

judecătorii

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Victor Burduh

Mariana Pitic